

Tarım Bankacılığında Yeni Bir Dönem: TARDES

Hazırlayan: Koray Kaya / Kredi Kayıt Bürosu (KKB) Stratejik Planlama ve Kurumsal İlişkiler Genel Müdür Yardımcısı
İletişim: Nurdan Kayım / Kredi Kayıt Bürosu / NurdanKayim@kkb.com.tr

Tarım; bitkisel, hayvansal ve su ürünleri altında yüzlerce farklı üretimin gerçekleştiği çok büyük ve kapsamlı bir sektördür. Birbirine benzer ürünlere rastlansa da faaliyet döngüleri, verimleri, fiyatları ve maliyetleri önemli ölçüde birbirinden farklılaşır. Hatta ürünün kuru/sulu, açıkta/örtü altında, klasik/bodur yetiştirilmesine göre aynı üründe bile önemli farklılıklar oluşur. Bu farklılık bankalarca sektöre kredi verilmesini de oldukça karmaşık hale getirir. Dahası bu

sunduğu alt yapı ve yazılım desteği ile tüm kredi başvuru süreçlerini de içine alacak şekilde geliştirilen sistem, TARDES adını almıştır. TARDES sisteminin amacı Türkiye'nin kalkınmasında en önemli sektörlerden birisi olan tarıma, finansman sağlamak isteyen bankaların önünü açarak bu bankaların gerekli veri ve sistem alt yapısını herhangi bir deneyim ve bilgi birimi gerekmeden kullanabilmelerini sağlamaktır. Bu gün itibarıyla 7 Türk bankası bu sistemi aktif bir şekilde kullanarak tarımı desteklemeye başlamıştır.

“Özkaynak Modeli” olarak üç ana başlık altında toplayabiliriz. Bankalar istedikleri modeli kullanabilmektedir. Her üç modelde de tarımsal ve tarım dışı gelir-gider hesaplamasında hiçbir farklılık yoktur. Temel farklılık oluşan net gelirin yeterlilik düzeyinin tespit edilmesidir ve kullanıcı bankaların risk iştahı ile doğrudan ilişkilidir. Üç modelde ortak olan bir diğer özellik ise hiçbir koşulda TARDES tarafından önerilen kredi tutarının üreticinin işletme sermayesi ihtiyacını aşamayacak oluşudur. Bu şekilde TARDES, aşırı borçlanmanın ve tarımsal kredilerin tarım dışı faaliyetler için kullanımının önüne geçmeyi amaçlar.

Ne tür avantajları var?

- Bankalar, kredi değerlendirme sisteminin oluşumu, yazılımı, veri tabanının oluşturulması, revizyonu gibi zor, zahmetli ve maliyetli bir süreçten kurtulmaktadır.
- Tarımsal kredilerin değerlendirmesini hızlı bir şekilde yapmaktadır. Başvuru aşamasında belgeleri alınan müşterilerin kredileri, yaklaşık 10 dakikalık bir süreçte sonuçlandırılmaktadır.
- Kredi, işletmenin faaliyetine yönelik sermaye ihtiyacı ve ödeme gücü dikkate alınarak belirlenmektedir. Eksik veya fazla kredi sorun yaratabilecek unsurlardır.
- Müşteri tarafından yanıtlanan “Kalite Soru Seti” ile her müşteri için bir skor oluşturulur ve belirli skora ulaşamayan müşterilerin talepleri başlangıç aşamasında reddedilir.
- Yine müşteri tarafından yanıtlanan “Verimlilik Soru Seti” ile müşteri özelinde veriler yaratılır.
- Bitkisel üretimde, kredi vadeleri ürünlerin hasat dönemi ve satış tahsilatı ile ilişkilendirilerek belirlenir.
- Farklı tarımsal faaliyetler ile kısa ve orta-uzun vadeli kredi taleplerini aynı anda değerlendirmek mümkündür.
- Tarımsal gelir ve giderlerin yanında tarım dışı gelir ve giderleri de harmanlayarak değerlendirmede tüm nakit akışını dikkate alır ve sağlıklı bir kredi kararı verir.

TARDES’i diğer banka sistemlerinden ayıran unsurlar nelerdir?

- En önemli özelliği tarımsal veri tabanıdır. Bu veriler; sadece bu konuya kanalize olmuş, yerel ve global tarım piyasalarını yıl boyunca gözlem altında tutan, veri tabanının genişletilmesi ve revizyonundan sorumlu farklı tarımsal alanlarda uzmanlaşmış 12 ziraat mühendisinden oluşan uzman kadro tarafından sağlanmaktadır.
- Olağanüstü durumlarda (don, kuraklık, savaş vb.) sektör analizleri yapılarak veri tabanı ivedilikle revize edilmektedir.
- Sahadan yüz yüze görüşme tekniği ile üreticiden alınan ham veriler, Frankfurt School bünyesinde kurulmuş olan Veri Giriş Sistemine aktarıldıktan sonra uzmanlarca üç aşamalı bir değerlendirmeye tabi tutulmakta, değerlendirme sonucu oluşan parametre ve fiyatlar belirli onay mekanizmalarından sonra KKB TARDES sistemine aktarılmaktadır. Saha ve analiz kadrosunun hiçbir banka veya kurum ile bağı bulunmadığından veriler objektif kriterler doğrultusunda oluşturulmaktadır.
- Ülkemiz için bitkisel ve hayvansal üretimde 81 il bazında farklılaşmış tarımsal

veri tabanı bulunmaktadır. Böylelikle farklı iklim, topografya ve kültür tedbirlerinin uygulandığı bölgeler değerlendirmede dikkate alınmakta ve bölgesel farklılıklar yansıtılmaktadır.

• TARDES, kullanıcı bankalara tarımsal politikaları doğrultusunda sistemlerini özelleştirme imkânı sunar. Sektör raporu ilgili dönemde yaşanan gelişmelerin tarım sektörüne etkileri konusunda finansal kuruluşlara bir bakış açısı kazandırmayı, tehditleri - fırsatları ortaya koyarak öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Sahadan edinilen gözlemler de il ve ürün bazlı olarak sektör raporunda sunulmaktadır. **Ürün kartları:** TARDES ayrıca kullanıcılara finansman sağladıkları tarımsal ürünler hakkında temel bilgileri aktarmak, ürünlerin üretim döngülerini de kapsayacak şekilde üretim ve pazarlama esaslarını belirtmek amacıyla hazırlanan tarımsal ürün bilgi kartlarını da sistem üzerinden hizmete sunmaktadır. Güncel olarak 110 tarımsal ürüne yönelik ürün kartı TARDES sisteminde yayınlanmakta ve uzman ekip tarafından yılda bir kez güncel veri ve bilgileri içerecek şekilde revize edilmektedir.

Sonuç olarak;

Bankaların kredi ürünü, bölge veya tarımsal ürün bazında aksiyon alabilmeleri (kredi ürünlerinin kredileme oranlarını belirleyebilme, riskli görülen bölge veya tarımsal ürünü pasifleştirebilme, aile yaşam giderini belirleyebilme vb.) mümkündür. • KKB'nin kredi değerlendirme-sinde kullanılan hizmetleri, TARDES sistemi ile entegre edilmiştir ve otomatik olarak değerlendirmeye dahil edilmektedir. • Hayvancılıkta mera kullanımı ve yem bitkisi yetiştiriciliği gibi maliyeti önemli ölçüde değiştiren faaliyetler profoma gelir tablosunun oluşturulmasında dikkate alınmaktadır. • Değerlendirmede işletmenin ölçek büyüklüğü mali verilere yansıtılmaktadır. • Değerlendirmede veri tabanı; bitkisel üretimde çeşit (deveci, santa maria armudu vb.) ve hayvansal üretimde ırk (holstein, simmental, yerli vb.) bazında farklılaştırılmaktadır.

Avrupa Birliği ve Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası'nın (EBRD) desteği ve KKB ile Frankfurt School'un birlikte çalışmasının ürünü olan TARDES, Türkiye'de tarım sektörünün gelişmesine önemli katkı sağlamaktadır. TARDES tarım bankacılığında rekabetin yoğunlaştığı son yıllarda, tarımda altyapısı ve birikimi olmayan bankalara yeni bir olanak sunmuş, hiç tarımsal kredi

sektörde faaliyet gösteren üreticilerin büyük bölümü gerçek kişi müşteri olup mali tablolara sahip değildir. Tarımsal faaliyet yapan firma ve kooperatiflerin büyük bölümü de kayıt dışılığın yüksek olduğu oluşumlardır.

İşte kredi değerlendirme sistemleri; bu karışık sektörü bankalarca anlaşılır ve kolay kredi verilebilir bir formata dönüştürür. Günümüzde pek çok banka basit veya gelişmiş bu sistemleri kullanmaktadır. Ülkemizde böyle bir sisteme sahip olmayan bankalar da 2013 yılından itibaren Kredi Kayıt Bürosu (KKB) bünyesinde hizmete sunulan “TARDES” (Tarım Kredileri Değerlendirme Sistemi) sistemini kullanarak tarımsal kredileme kapasitesine kavuşmuşlardır.

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) tarafından başlatılan ve Avrupa Birliği tarafından finanse edilen KOBİ Kredileme Programı – TurAFF kapsamında Frankfurt School tarafından uygulamaya geçirilen program, sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için daha sonra KKB'ye devredilmiştir. KKB'nin

Nasıl bir sistem?

Üreticinin çiftçi kayıt sistemindeki varlık kayıtlarından yola çıkılarak bir yıllık nakit akışının, kredi ihtiyacının ve geri ödeme gücünün tespit edildiği bir sistemdir. Üreticinin çiftçi kayıt sistemi kayıtları ve banka risk bilgisi sistem tarafından otomatik olarak temin edilerek hesaplamaya dâhil edilmektedir. Çiftçi tarafından beyan edilen avanslar, tarım dışı tüm giderler ile belgeli diğer gelirler de hesaplamada dikkate alınır. Ayrıca gelire orantılı olarak ailenin yıllık yaşam gideri sistem tarafından tespit edilerek giderlere dâhil edilir. Böylelikle üreticinin yıllık nakit akışında hiçbir unsur gözden kaçırılmaz. Bankaların risk iştahları, pazar stratejileri ve kredi yönetim tarzlarındaki farklılaşmalar düşünülerek farklı kredileme modelleri geliştirilmiştir. Modelleri; “Net Gelir Modeli”, “Faiz Karşılama Modeli” ve

Üretim Dönemi	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Toprak hazırlama												
Birlik												
Çiğdemleme												
Budama												
Birlikleme												
Hasat												

Not: Çiğdemleme, budama, birlikleme, hasat ve diğer faaliyetler, iklim koşullarına göre değişebilir. Çiğdemleme, budama, birlikleme ve hasat faaliyetleri, iklim koşullarına göre değişebilir. Çiğdemleme, budama, birlikleme ve hasat faaliyetleri, iklim koşullarına göre değişebilir. Çiğdemleme, budama, birlikleme ve hasat faaliyetleri, iklim koşullarına göre değişebilir.

